

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

De quatuor Hominum nouissimis - Qvi Qvidem Sacri Adventvs Qvatvor
Hebdomadis accomodati: Sed & Concionvm Fvnebrivm materiam abundè
suppeditant

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1629

Sabbato. De Infelici Damnatorum sorte.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56277](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56277)

plicia condemnemur. Quis enim a quo animo ferat, o Redemptor animarum, in aeternum castigari, perennibus in suppliciis versari, perpetuo incendio apud inferos excruciaris? quis ita marmoreus, aeneus, aut ferreus inueniatur, qui haec omnia infraeto animo perferat? tot noctes longissimas in continuo incendio versetur, tot annos hanc daemouum & poenarum violentiam sustineat, semper in ignibus iaceat, prunas candentes calcet, in eis extensus sit & sepultus: daemones insultantes, torquentes, ad torquendum socios inuitantes noua tormeta cominiscetes cernat? audiat quoque furias illas, conuicia, contumelias & opprobria euomentes? Quis, inquam, haec omnia aequanimiter sustineat, quis non ad insaniam redigatur; quis habenas furoris non laxet? O aeternitas, o aeternitas! Tu igitur nos defende ac protege Domine, & loco aeterni supplicij, ad aeterna nos gaudia perduci: hoc scilicet est quod speramus, in hoc omnem nostram beatitudinem sitam arbitramur, ad quam nos deducat, & Pater & Filius, & Spiritus S. Deus, qui in saeculorum saecula est benedictus.

SABBATO.

DE INFELICI DAMNATORUM sorte.

Partitio.

1. Quod damnatorum extrema sit infelicitas.
2. Suffragia fidelium damnatis nihil profunt.
3. De numero damnatorum.

Memorare nouissima tua, & maxime, quanta sit damnatorum apud inferos miseria & infelicitas, & in aeternum non peccabis. Eccles. 7.

FIGURA.

Isa. 24. I SASATAS Propheta, qui tum lingua tum calamo octoginta annis Iudaorum Synago-

ga profuit, cuiusque historia magis Euangelij quam prophetiae speciem, ut quidem Hieronymus ait, praefert; obscurum autem quando carcerem descripsit, in quo variis captiui, omnis spe relaxationis priuati, detinebatur. Cum loci huius interpretes consulerem, repeti, veram hic damnatorum eorumque sortis imaginem proponi, qui nimirum laesa diuina maiestatis rei carceribus infernalibus, omni solem amplius videndi, libertatisque adipiscenda spe exclusa, mancipati sunt. O rem deplorandam, o sortem infelicem sic miseram! Ah, vete calamitosos, quicumque ad hanc subeundam condemnati sunt! Hanc ipse hodierna die vobis audientibus latius exponam: modo linguae verborumque meorum directori Spiritui Sancto, adesse dicenti, & sacratissima Virgini intercessione succurrere, non graue videatur. Antequam igitur ulterius proueamus, ad eam vota nostra dirigamus, dicentes vna voce:

AUE MARIA.

Neminem vestrum esse putem, Auditores, qui non commoueatur, & ad commiserationem exciteur, dum tristem Samsonis viri strenuissimi casum legerit: quis enim non admiretur & obstupescat, cum fortissimum ducem a Philisthim captiuum abduci, ignominiaque affici videt, ut & comam ei rotoderint, oculos eruerint, manus pedesque vinxerint, in pristinum eum compegerint, quo ita omnium ludibrium factus, & spectaculum, hostium risui & sannis expositus, in amaritudine vitam terminaret? At si damnatorum sortem & calamitatem audieritis, statuetis profecto Samsonis miseras calamitatesque pueriles & ludicras, cum his si conferantur, videri. Quis sine admiratione audiat, videat, & credat, tot potentes & locupletes, opibus turgentes, honoribus cumulosos, deliciis affluentibus, ad tantam miseriam reductos esse, ut a daemouibus hostibus iuratissimis captiui abducti sint, voluptatibus priuati, intelligendi vi spoliati, manus pedesque vincti: & aeternarum poenarum rotae alligati, ut in miseris & aetu-

& æternis vitam hanc fatalem sine fine finiant.

Lib. 2. de anima.

Hoc olim diligenter meditatus magnus ille Hugo de S. Victore, ita quodam in loco scribit: *Quis putas tunc moror erit? qua tristitia, cum separabuntur impij à consortio sanctorum, & à visione Dei & traditi in potestatem, ibunt cum ipse, in ignem æternum; ad rotam æternitatis alligati.* Hinc porro imprecandi aliquibus mala occasionem sumpsit Psalmodographus, dicens: *Pone, illos, ut rotam.* verba quidem pauca, sed prægnaantia, quæq; hunc sensum reddunt; semperne victas manus habebis, Domine, semperne patiens eris? nunquamne iustitiam exercebis? semperne impune peccatores habebunt? iam satis superque indultum est, fulmina eiaculare, inferni claustra refera, abyssos præpara, reos condemna, & æternitatis illos rotæ alliga.

4. Reg. 17.

Sexcentis mihi Sedechia: Regis calamitas lachrymas excussit; est enim oculis graue, principem potentissimum, amplissimi regni possessorem, in Babylónico carcere videre ingemiscens, pœdore & squalore obfitum, oculis orbatum, filiis & domesticis gladio interemptis spoliatum, catenis victum; cuius adhæc regnum incolis nudatum sit, & metropolis eiusdem igne succensa, ciues in captiuitatem abducti. At profecto, quicumque oculos in lamentabilem damnatorum sortem coniecerit, maiorem lachrymandi occasionem inueniet, nihil enim tristius ac magis deplorandum audiri queat, quam tot Reges, Principes, Monarchas, aliosque innumeros, in potestatem dæmonum redactos, grauibus vinculis alligatos, in animæ facultatibus exercitari, regna eorum in prædam data, suppliciaque eos varia perpeti, idque in æternum, sine vlla liberationis spe. *Quis talia fando temperet à lachrymis?*

Iob. 8.

Et quoniam lachrymarum mentio incidit, aliud de iisdem depromam. Eliphaz Themanites, Baldad Suhites, & Sophar Naamathites, amici Iob Prophetæ, cum ad tantas eum redactum angustias viderent, vt in sterquilinio federet, viceribus putidissimis

scærens, adhæc saniem exsudaret, facultatibus omnibus & filiis orbatus, & à Satana denique violenter torqueretur: ita consternati sunt, vt præ admiratione in terram corruentes, assidue lachrymas & gemitus ediderint, cineribus sese conspergerint, vestes consciderint, idque septem diebus & noctibus, vt nemo ei vel verbum loqueretur.

Quis adeo durus & saxeus reperitur, Domine, quis adeo stoicus ac rigidus, & ab omni affectu alienus, qui oculos interdum in damnatorum animas conieciat, eorumq; sortem accuratius perpendens, vt scilicet omnibus facultatibus nudati sint, gloria mirum caelesti, visione Dei, Angelorum consortio: vt mediis in flammis constituti, ictibus & plagis variis lauciati, & à dæmonibus miserum in modum afflicti; à steru temperet, & præ stupore non penitus obmutescat?

Gregorius Magnus hunc me conceptum *In Homil.* edocuit, qui ita secum interdum ratiocinabatur, itaque meditationem instituebat: *Cum recognosco Iob in sterquilinio, Ioannem esuriens in eremo, Petrum extentum in patibulo, Iacobum decollatum ab Herode, & adio; cogito qualiter Deus in futuro cruciabit quos reprobos, qui ita dare affligit quos amat, o sancta & beata contemplatio!*

Fuit, referente Ioanne Climaco, religiosus quidam, qui pœnas infernales ac supplicia tartari in tantum metuebat, vt nunquam per ploratum videret, quin semper lachrymaretur; bat, quoties solus ecce conspectus ignis eum percelleret, ignem vi- & vultus pallorem inducebat; cuius causam deret. rogatus aliquando, respondebat: *Ex huius ignis contemplatione sempiterni incendij memoria compungor.* Et merito quidem, neminem esse putem, qui interea dum oculis corporis ignem nostrum materiale contemplatur, eadem opera oculos animæ ad infernalem reflectit; quia mox singultiat, lachrymasque effundat.

Hoc ipsum suadet & Ioannes Chrysostomus Græcorum Patrum phoenix; ita namque sui temporis Christianos allocutus est: *Cogitemus, quantum sit malis in conflagratione*

Ff 2 perpe-

perpetua, in tenebris, in luctu infinito, & den-
sum fridore, nemine exaudiente? Aliquid ne
igitur calamitosus, aut magis miserum di-
ci aut fingi potest. Addit deinde hanc simi-
litudinem: Cum nobilis aliquis, aut princeps
in carcerem conuicitur, eumque putidum &
obscurum, quidquid ibi conspiciatur horro-
rem ei & cruciatum adfert, ipsa scilicet ma-
lesficorum societas, loci factor, & vineula
cum latronibus, furibus, homicidis, & sceler-
atis communia, adeo ut mortem subire, qua
diutius in eodem commorari malit. Quan-
tum igitur dolorem afflictionemque sentire
debent animæ damnatorum, quæ in carcere
illo infernali coarctata tenentur, perpetuis
in tenebris, & fœtoribus versantes, inter om-
nes totius orbis homicidas, latrones, sa-
cilegos, atque maleficos posita: an non vere
emori satius foret, quam omnia hæc in æ-
ternum perferre?

Damnato-
rum fortis
genuina de-
scriptio.

Profecto nihil fingi, aut excogitari ipsa
potest damnatorum sorte acerbis, aut ca-
lamitosus. Ipsi enim sunt malesici, qui no-
ctu diuque excruciantur, sunt captiui in
profundissimis mundi recessibus, in qui-
bus nulla lux aut splendor, conclusi, sunt
rei, qui omnia tormentorum genera experi-
untur, sunt denique creaturæ vere mise-
ræ & infœlices, quæ sine vilo solamine aut
leuamine affliguntur, sine vlla commise-
ratione torquentur, sine vlla relaxationis
spe apud inferos agunt. Quarum tanta ca-
lamitas est, & miseria, ut, si anima nostra
eandem perpetuo recordaretur, nunquam
creatorem peccando offenderet. Ita enim
censuit Salomon: *Memorare n. iussimata tua: &
in æternum non peccabis.* atque hoc ipsum est,
quod hodierna die explicandum suscepi,
quod vt methodice & ordine debito fiat,
primo demonstrabo, num preces & suffragia
viorum damnatis prodesse queant, ac de-
inde quantus apud inferos eorum sit nume-
rus: & ex vtroque hoc facile colligetur, nul-
lam in orbe creaturam dari posse, quæ cum
hisce tum infœlicitate, tum calamitate com-
parari queat.

II. Omnis prioris questionis controuersia ac
Num viuē- difficultas in eo sita est, num s. viuorum pre-

ces Ecclesiæ que suffragia damnatis prodesse, tum preces
eorumque tormenta subleuare queant. Par- damnatis
tem asseruantes confirmare videntur ve- profuit.
terum Anachoretarum res gestæ, ac Ioannes
Damatcenus In illis namque legitur Macha-
rius Eremita mortui caluariam per viam re-
perisse, & interrogasse, quisnam olim fuisset,
ipsaque miraculois respondisse, se esse Sacer-
dotis cuiusdam idolorum, qui modo apud
inferos damnatus esset, caluariam, addidit
seque, preces sanctissimi illius viri aliorumq;
aliquod leuamen animæ suæ lenimenq; tor-
mentorum solitas afferre.

Damatcenus porro scriptis prodidit, Gre- In Sermon.
gorium Magnum quodam tempore pro Tra-
iani Imperat. Romanorum anima, quæ apud
inferos propter idolorum cultum, & exer-
citam in Christianos sauitiam, aliaque sce-
lera honestis & castis auribus grauiæ, cru-
ciabatur, orasse, vocemque coelitus audisse:
Vocem tuam audiui, & veniam Traiano do.
Atque eam opinionem, totius Orientis &
Occidentis testimonio comprobata asse-
rit, quasi nullus de ea dubitandi locus reli-
ctus sit. Porro de duabus hisce historiis, nisi
veriori opinione reselleretur, efficeretur, o-
rationes & vota viuentium aliquam damna-
tis vtilitatem afferre, suppliciaque eorum
posse imminuere.

Verum, his nequidquam obstantibus in-
uiolabiliter Ecclesia credit, Sacra Scriptura
certissime asserit, omnesque Patres vni-
mi consensu docent, preces nostras & suf-
fragia nullam iis vtilitatem aut solamen af-
ferre. Testabitur hoc, ceterorum loco, ma-
gnus ille Arcopagi iudex, Ecclesiæ que do-
ctor celeberrimus Dionysius: *Summus, in Dionys. cal.
quit, Sate dos pro immundis non orat, quia in hier. c. 7.
hoc auertitur à diuino ordine.* Item postea:
*Non orat peccatoribus remissionem, quia non au-
diatur pro illis.*

Post hunc toties hoc inculcauit sanctissi-
mus Augustinus, nempe omnibus hinc si-
ne fide, quæ per caritatem operatur, acce-
dentibus adhuc sanctissimis Ecclesiæ Sacra-
mentis, decedentibus suffragia & preces
ne vel minimum prodesse. Atqui tales esse
constat eos qui apud inferos commoran-
tur,

tur, vt qui sine charitate, sine bonis operibus, meritis, pœnitentia mortui sunt. Dicendum est igitur, & quidem certissime, quidquid patimur vel agimus, nostraque vota, suffragia, sacrificiaque nihil illis omnino profutura. Et quoniam doctor ille tones docuit, Martyri injuriam facere eum, qui pro Martyre Deo supplicat, cum ille de salute jam certissimus sit, & orationes in vanum fundantur: ita ipse vicissim assero, damnato injuriam fieri, eiusque supplicia adaugeri ab eo qui precibus ad Deum suis pœnam eius gestis imminuere, cum in æternum sine vlla veniæ spe condemnatus sit, ipsa;que intercessionibus in vanum cedere.

Nam Psalmista aperte profiteretur, non esse in hominis potestate, precibus damnatos redimere, aut eorum debita dissoluere, & à maiori ad minus argumentans, hanc questionem proponit, *frater non redimit, redimet homo?* Id est, Ipse IESVS CHRIS TVS, qui noster secundum humanam naturam frater est, damnati vnius pœnas sine tua violatione iustitiæ imminuere aut relaxare non posset, qui igitur homo nuda suffragiorum suorum vi iniustus hoc præsumat, aut speret, stultum est igitur & arrogans, hoc velle præsumere, aut tentare.

Psal. 48.

Impiorum damnatio eterna est.

Addam adhæc & quidem vere, licet Sanctorum Angelorumque chori, ipsa quin etiam gloriosissima Dei mater Maria, genibus in terra prostratis, lachrymantisque pro unico damnato Deo supplicarent, omnes ne minimum exauditum iri. Decretum enim à summo Numine pronuntiatum irrevocabile & certissimum est. Cur enim putetis, inter cætera Dei attributa, quæ Theologi illi tribuunt, immutabilitatem eius principem locum obtinere? an ut hinc manifestum fieret, naturam eius nunquam mutari posse, vt quidem ait David? *Ipsi peribunt, tu autem permanes, & sicut operitorum mutabis eos, & mutabuntur: tu idem ipse es, & anni tui non deficient: fieri quidem posset, sed crediderim potius vt iustitiæ eius immutabilitas, sententiæque latæ firmitas hinc colligeretur, ideo ipse per aliquem Prophetarum ait: *ego enim Dominus, & non mutor: at homines varij sunt & inconstan-**

Psal. 100.

Malachi 3.

tes, & facile ab vno in aliud commutantur, quos reprehendit Ecclesiasticus, dicens: *Sicut sicut Luna motur; at Deus, qui ipsa met sapientia est, idem semper permanet, tam in verbis & actionibus, quam in essentia. Adeo vt quam semel in impios & dæmonas sententiam tulit, nullo vnquam tempore reuocari, nec precibus pœnæ relaxari queant.*

Ecc. 7.

Confirmat hoc sanctissimus Abbas Bernardus: *Erit, inquit, tunc non misericordia semper, sed iudicij, nec vlla omnino credenda est erga impios futura illis miseratio, vbi nec vlla speranda est correctio.* Item Cyprianus, tanti olim in Africa nominis, quanti hic in Gallia, *In inferno nullum est solacium, nulla consolatio, nulla diminutio pœnarum.* Atque iterum Bernardus: *In carne cruciabuntur per ignem, in spiritu per conscientia vermem, ubi erit dolor intolerabilis, timor horribilis, fætor incomparabilis, mors anima & corporis, sine spe veniæ & misericordiæ nullus igitur illic veniæ locus. Imo ipse Augustinus libenter professus est, si sciret patrem certo esse damnatum, non magis pro eo quam pro diabolo rogaturum: *Sape enim, inquit, orationem pro damnatis in decretis prohibita legi. Sciebat igitur, preces pro damnatis effusas, & incallum esse, eosque, labyrintho quodam conclusos teneri, è quo licet erari nequaquam queant.**

Serm. 8. super Psal. Qui habitabit. Lib. ad Demetrianum. Serm. de ascensione Christi. Lib. ad d. c. 5.

Refert Plutarchus, Athenienses, quoties liberos in Cretam mitterent, in qua à ministro tauro dilaniarentur, in labyrintho naues nigris velis antennis & supparis adornare solitos: designare nimirum volebant, nunquam eos in patriam viuos redituros: ita dico illos qui ex hoc mûdo in alterum succedunt, quo infernalem labyrinthum ingrediantur, animarum suarum cymbas nigris cœuestire posse, vt designent nunquam se ad vitam redituros: vnde Iob: *Antequam vadam & non reuertar, ad terram tenebrosam & operam mortis caligine.*

Plut. in vita These.

Iob. 10.

Adeo vt penitus inutile & vanum sit pro damnatis Deo supplicare, nostraque vota ac preces nullum iis emolumentum afferant. Et vt simul respondeam ijs quæ in contrarium

rium allata sunt, dico solatium, quod caluaria, illa, quæ S. Machario respondisse legitur, damnatis ex fidelium precibus euenire dicebat, non tam ex pœnarum imminutione solum oriri, quam quod se iuicem sancto viro orante, conspicerent, atque ex mutuo illo conspectu inane illis gaudium nascebatur, quale Sacra Scriptura dæmones habere testatur, quando homines in peccatum præcipitant, & eo modo quo Angeli dolent & affliguntur, quando peccatores in peccatis perseverant, quamuis nec illi gaudium, nec hi cruciatum sentiant, aut vtrumque illis aliquo modo augeatur, aut minuatur.

Traiani historia quomodo intelligi debeat.

Quod vero ad Traiani historiam spectat, quamuis de eadem multi dubitent, probabiliter tamen asseri potest, vere cum ad vitam Sancti Gregorij precibus resuscitatum esse, rediuiumque per pœnitentiam veniam delictorum, ac proinde exemptionem à suppliciis impetrasse, adeo vt verisimile videatur, nondum cum penitus condemnatum fuisse, aut ad inferos detrusum, sententia scilicet condemnationis eius, præiis nimirum sanctissimi viri precibus, nondum executioni mandata: *non enim erat finaliter in inferno deputatus, vt nostræ Rubricæ loquuntur.* Atque hinc manifestum est, vota, preces, suffragia; aut aliquod aliud sanctum exercitium, ijs qui semel ad inferos condemnati sunt, nequaquam posse conducere.

Duo damnatorum genera.

Fuerunt tamen aliqui, qui nescio qua leuitate vel audacia, temporis scilicet & personarum distinctione habita, docere præsumperunt, post vniuersalis quidem iudicii diem, neminem omnino damnatorum, viuorum suffragiis iuari posse, sed ante, & quamdiu vitæ huius curriculum permanet. Deinde, quoniam non eadem omnium, at varia peccata sunt, atque inter peccatores reperiuntur, qui pessimi fuerunt, & grauissima peccata committere, quales sunt ij qui sine vlla fide, Sacramentis, sine vlla religione hinc discesserunt, docuerunt igitur his, quoniam de Ecclesia non fuerunt, nec quoad numerum, nec quoad meritum, preces fidelium profectus inuiles esse: alijs porro, qui non in sum-

mo gradu improbi, sed de fidelium numero fuere, fidem professi sunt, Sacramenta suscipere, atque aliqua bona opera fecere, eadem aliquo modo prodesse. Sed quoniam videbant, pœnas inferni, quæ quamuis instantione & grauitate non essent infinitæ, erant tamen extensione & duratione, suffragiorum multiplicatione & augmento, tandem aliquando penitus deserui posse, quomodo sensit Origenes; vt hæc, inquam, incommoda subterfugerent, in grauissimos errores inciderunt, vtque hanc in absurditatem non impingerent, varia diuerticula excogitarunt.

Dixerunt enim alii, longissime à veritate aberrantes, suffragiorum multiplicatio aliqui pœnem, damnatos ab omni prorsus pœna eximeret & liberare posse, non quidem semper les suffragia & absolute, vt voluit Origenes, sed ad tempus Christiapus, ad vsq; vltimum videlicet iudicii diem: norum post quem eorum animæ corporibus suis nitus auferiterum vnitæ, ad æterna supplicia, numeri posse. quam amplius liberandæ, detruderentur. Sed intolerabilis est hæc opinio, neque enim verisimile videatur, vt manente culpa non maneat supplicium; & quoniam illa in æternum, teste Scriptura, manet, *superbia eorum qui te odierunt, ascendit semper*: supplicium quoque sempiternum, & nunquam finitur.

Alij vero quid nouum commenti sunt, dixerunt enim se pœnas quoad diminutionem, vt lineas, habere: nam quamuis lineæ in se finitæ & limitatæ esse videantur, in plures tamen infinitas extremitates diuidi possunt; quotcumq; enim modis diuidantur, nunquam tamen haberi suis earum potest, modo subtractio in partes proportionem quidem, non autem quantitate æquales, fiat. Nam, testibus Philosophis, lineæ est diuisibilis in infinitum, neque enim aliquod continuum in tot subdiuidi partes potest, quin semper in plures diuidi queat. Ita quoque in diminutione pœnarum fieri putabant, quamuis enim oratio vnus vnâ tormentorum partem, & alterius aliam, & sic de cæteris in infinitum ascendendo, auferat, tamen ad summum licet multiplicatæ illæ preces perueniant, nunquam

Alii vero tradiderunt pœnas in inferno posse diminui.

anquam oceanum illum profundissimum exsiccare, aut pœnas ita dissoluere poterunt, quin semper infinitæ solvendæ restent.

Ceterum omnia hæc falsissima sunt, tantumque à veritate, quantum cœlum à terra, distantia; neque enim pœna diminui potest, quin simul & culpa; saltem aliquo modo, minuat: quemadmodum & ablata penitus pœna, aufertur & culpa. Atqui peccato apud inferos semper eodem in statu permanente, non videtur simile vero pœnam immutari. Deinde iniquum videtur, secundo suffragio minus imminui aut auferri de tormentis quâ primo, si vnus vtrumque valoris, eiusdemque sit efficaciz. Adhæc vt hanc cum lineis Philosophicis similitudinem refellamus; quemadmodum in linearum diuisione sapius subdividendo ad minutissimas tandem particulas peruenitur, quæ diuidi nequeant, & atomæ videantur: ita quoque post varia tandem suffragia precesque, pœna quæ apud inferos sustinetur, sensim ita exigua & minuta redderetur, vt vix sensibus perciperetur, ac proinde non amplius pœna dicenda foret.

Cassiodori
sententia.

Cassiodorus eques & Senator Romanus, qui Theodorico Regi Gothorum à secretis consiliis fuit ac tandem Abbas Rauennas, magnæ eruditionis & sanctitatis, cuiusque historiam Ecclesiasticam, quam Tripartitam vocant, magni semper fecit antiquitatis, nouam etiam sibi hac super re sententiam commentus est: sensit enim, vere damnatis suffragia viuentium prodesse, non quidem ad suppliciorum tormentorumque diminutionem aut interruptionem, sed tantum ad aliquod solamen, confortationemque & animi noui suggestionem: Nam quemadmodum inquit, illi qui aliqua sarcina grauatus est, si faciem frigidam lauet, licet onus non minuat, vires restaurentur & nouum robur additur, quo minorem in ferendo molestiam sentiat: ita quamuis infœlices illi Sisyphi, qui graue illud tormentum humeris saxum & petram sustinent, nullam re ipsa diminutionem pœnarum per suffragia viuentium sentiant, quasi pœna ita tolerari facilius fiat, aliquod tamen lenimen recreationemque

percipiunt, maioresque animos in equanimiter tormentis tolerandis acquirunt. Hæc quidem Cassiodori sententia, & simul diuerticula varia & anfractus præclare huiusce sententiz.

Sed male quoque eadem, vt cæteræ, fundata est nimisque videtur audax, omniumque Patrum opinioni penitus contraria: tum quod omnes damnati extra vincula charitatis, per quam viuentium opera pia & meritoria mortuis communicantur, constituti sunt, tum vero quod ad vitæ terminum & vltimum naturæ finem peruenere, vt iuxta merita vltimam mercedem accipiant: tam enim reprobis in suo centro, quam electis in sua sunt patria: nam quidquid vel ad gloriam corporum beatorum, vel ad tormentum reproborum, iudicium vltimum expectando deest, radicaliter & essentialiter in anima consistit: adeo vt quemadmodum priorum gloria, quantum ad præmium essentialiter, crescere non potest vel augeti; ita quoque posteriorum supplicia, tormentaque imminui non possunt.

Angelicus Doctor Thomas manibus pedibusque in hanc sententiam concedit, & quamuis sciat non multum referre si suffragia viuorum damnatis prodesse dicantur, Damnatis necne, non quidem quoad diminutionem aut interruptionem pœnarum vel aliquod in iisdem solamen, sed quoad ablationem doloris, quam ex aliorum precibus sentirent: cum alioquin non paruus illis esset cruciatus, si ab omnibus se desertos viderent; qui dolor aufertur, dum vident viuentes de se sollicitos esse precesque effundere. Concludit tamen, fatius esse credere, vota, precesque & suffragia ne minimum damnatis prodesse: atque hoc potissimum argumento innititur, quod nihil eorum quæ hic geruntur sciat; quod & Augustini testimonio confirmat, *Ibi sunt, inquit, spiritus defunctorum, damnatos Lib. de cura intelligit, ubi non vident quacumque aguntur, pro mortuis aut enim iniuria: ita ab hominibus Quomodo agenda.* igitur è re quam penitus ignorant, solamen aut lenimen trahant? ecce & alia ratio.

Abfur-

Damnati nihil no-
runt eorum
quæ in hoc
mundo cõ-
tingunt.

Absurdum profecto foret, damnatos beatis ipsis beatiore statueret, illorum fortem horum forti anteferre, arqui constat sanctos nihil penitus nosse eorum, quæ hic in terris geruntur, nisi ex diuinæ essentia conspectu (ipsa enim instar lucidissimi speculi est, in qua omnia, quæ scire desiderant, conspiciunt) vel ex singulari Angelorum reuelatione: At in inferno neutrum horum habetur: ignorant igitur quidquid in hoc mundo geritur, ac proinde & preces, quæ pro iisdem funduntur: quas quandoquidem ignorant, nullum ex iis solatium aut gaudium haurire queunt. Cœptam igitur quæstionem & materiam hoc vno epiphonemate cõcludamus, omnia quæ in damnatorum gratiam fiunt, quidquid ad eorum solatium mortales vouent, precantur, aut agunt, quidquid etiam coniunctis votis orat & ecclesia, nullum iis emolumentum afferre posse.

Damnatorum miseriam exaggerantur.

O igitur infœlix ac misera damnatorum conditio! O vere miseros & deplorandos! An non enim vobis intolerabile videatur Auditorum, ac graue, omni penitus solatio, auxilio, spe, imo & suffragiorum ope frustratum esse? an non crudele est, semper iratum habere Deum, Angelos exacerbatos, sanctos irritatos, homines indignantes, demones aduersantes, totum denique terrarum orbem infensum? scriptum namque est, *Pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos*. Quis, obsecro, hic in patiendo æquanimus sit? ubi nullum affulget solatium, sed perpetuus dolor sine indulgentia? O furor! ô desperatio! ô crudelitas inaudita!

Sap. 2.

Pius ille Rex Dauid, qui Domini semper timorem ob oculos habebat, toto corpore tremebat, cum has ærumnas & calamitates animo volueret: ait enim, *renuit consolari anima mea*, & rationem adiungit, *Anticipauerunt vigiliæ oculi mei: suratus sum & non sum locutus, cogitavi dies antiquos & annos æternos in mente habui* quibus impii apud inferos excruciantur, atque ita interdum secum noctu meditabatur, spiritumque suum, vt de se ait, *poscebat*, *Nunquid in æternum proiciet Deus, aut non opponit, vt complacitor sit adhuc? aut in suam misericordiam suam abscondet, & genera-*

Psal. 76.

Ibid.

tione in generationem? aut obliuiscetur miserum Deus, aut continebit in ira misericordias suas? Noli dubitare Princeps religiosissime, este enim certissimum, imo & fidei nostræ articulus, nullum damnatis veniæ aut indulgentiæ locum superesse, misericordiæ illis ianuam esse occlusam, iustitiam solam vires & cornua exercere, nullisque eam votis aut sacrificiis flecti aut moueri posse.

O factum vere nouum & inauditum! O *1. Reg. 14.* tristem & calamitosum nuntium! Ionathas ecce vnicus regni Israelitici hæres, à patre ad mortem depõebarur, & vniuersa populi multitudo pro eiusdem salute Sauli supplicat; qui precibus victus vitam illi condonauit. Mulier illa Thecuis, Absalomo restitutionem ex illiusque solutionem, quo aula & domo paterna exclusus erat, postulans, eandem etiam impetrauit. Esther regina pro totius Iudaici populi, qui ad necem iam publico regis decreto depõebarur, salute Aluero Regi supplicata, decreti irritationem & abolitionem obtinuit, vitamque iisdem conferuauit. At quamuis hic cœlum & terra, homines simul & Angeli, coram regum Rege in genua prostrati, pro vnus damnatæ animæ salute, deprecarentur, nulla ratione exaudirentur, & in cassum eorum preces cederent, hic enim obsurdescit, nam decreti illius sententia immutabilis & irreuocabilis est. Ita nempe de se apud Prophetam testatur: *Vesceat omnis caro, quia ego Dominus eduxi gladium meum id est, sententiam, de vagina sua irreuocabilem.* O sortem vere deplorandam!

1. Reg. 14.

Esth. 7.

Hæc dum secum attentius meditaretur Bernardus, exclamat, quasi desperans & patientia excidens, *O dies deestanda, ô dies abominanda, ô dies penitus non nominanda quæ me in hoc sæculum protulit, quæ mihi claustra ventris aperuit, me ius mihi fuisse non esse in hoc sæculo natum, quam in inferno perpetuo cruciari: melius mihi fuerat non esse genitum, quam pati æternas pœnas gehennæ; autius mihi fuerat non esse in hoc mundo procreatum, quam pati æterna mala: flete super me cœlum & terra plorat me omnes creatura.* O verba horrenda, horrore ac terrore plenissima!

Vale-

Valeant igitur, ō miseri, preces & suffragia ex animi ardore effusa: valeant ieiunia, valeant eleemosynæ, valeant incruenta & propitiatoria Missæ sacrificia, valeant vota & supplicationes, nihil quippe superest, cuius participes effici possitis; omnia hæc incassum erunt. Respexisse hæc visus est Christus, cum in Augustissimi Eucharistiæ Sacramenti institutione hæc verba vsurpauit, *Hic est calix sanguinis mei, qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* vbi notare verbum *multis*, quo docere voluit, sanguinem eius nunquam in ara crucis pro damnatis effundendum, aut pro iisdem in sancto Missæ sacrificio offerendum, quorum nec peccata eodem remitti, nec pœnæ imminui possunt.

Matt. 17.

Ostenditur Nolite igitur amplius, ō mortales, qui vitatione, nō tē huius munere adhuc fruimini, & in hoc mundo versamini, pro sceleratis illis & peruos pro deditis Deum precibus fatigare, aut pro iisdem mnatis exorare.

Psal. 57.

Psal. 149.

Nolite igitur amplius, ō mortales, qui vitatione, nō tē huius munere adhuc fruimini, & in hoc mundo versamini, pro sceleratis illis & peruos pro deditis Deum precibus fatigare, aut pro iisdem mnatis exorare. In vanum enim cedunt omnia, quæritis pisces in aere, & in mari aquilas, mortuis & iudis verba facitis, & Æthiopem lauatis: nolite, inquam, cogitare, precibus vos illis posse succurrere, nolite pro eisdem intercedere, nam si preces & vota hic prodesse, & pro iis orandum esset, ipsi proculdubio Sancti, quorum charitas maior est & ardentior, id facerent: at tantum abest, vt pro sceleratis illis ac miseris supplicent, vt eos detestentur & exosos habeant, inque eorum ruinis lætentur. Ita scilicet scriptum legimus, *Lætabitur iustus cum viderit vindictam*, item, *Exultationes Dei in gutture eorum, & gladij anticipet in manibus eorum ad faciendam vindictam in nationibus.* Si in eorum interitu rideant, & patientibus exprobrando insultent; quomodo eis condoleant & compatiantur, si gladios ad vindictam de eis sumendam manibus gestent, quomodo preces ore effundant, quibus eisdem iuuent?

Quid? videaturne æquum, Angelos & Sanctos iis indignari, & homines illorum patrociniū suscipere? Inutile igitur est ac vanum pro huiusmodi animabus Deum obsecrare, quod pluribus æquo verbis astringere sum conatus, alia iam materia au-

Tom. 4. Bess. Aduent.

spicanda, damnatorumque numerus subducendus, vt initio promiseramus. Incipiamus igitur.

Damnatorum numerus & multitudo ingens & copiosa, & vt Sapiens ait, infinita, *Stultorum infinitus est numerus*, id est, damnatorum. Multo id euidentius ex verbis Euangelij, quamuis tropologicæ & figurate prolatis, adstrui & confirmari potest, *Lata est porta & spatiosa via qua ducit ad perditionem & multi intrant per eam*, quorum hic sensus est, Infernus palatium tenebrosū est & receptaculum confusionis, cuius aditus & ianæ late patentis sunt, & viæ quæ ad ipsum ducūt, latissimæ & tutissimæ, per quas noctes atque dies & nullo non tempore plurimi properant.

III.

Numerus damnatorum ingens

Matt. 7.

Luc. 14.

Duabus id ipsum parabolis innuere voluit Redemptor Christus: prima est de homine Rege faciente nuptias filio suo, ad quas quidem plurimos inuitauit, sed nullus inuitatorum voluit adesse, hic dixit se villam emisisse, eamque probare velle; qui Ambitiosos denotat, ille se aliquot boum iuga comparasse, quos probare oporteat, sunt hi Auari & pecuniæ serui, alius excusabat se quod uxorem duxisset, nec rem se familiarem periculo expositam velle, qui typus sunt Luxuriosorum.

Ita igitur rex, talemque ignominiam haud æquo animo sustinens, omnes quos in compitis & triuijs reperire erat, cæcos, claudos, & debiles intrare compulit; sancte iurans, neminem eorum, qui ad nuptias vocati erant, cœnam gustaturum. Parabolæ autem conclusio hæc est, *Multi*, id est, *omnes sunt vocati, pauci vero electi*. Quid vmbra hæc rei denotat? ecquod sub hisce inuolucris mysterium latitat? Rex hic Deus pater est, Filius, Christus, nuptiæ ipsa beatitudo; inuitati, sunt homines, qui rebus huius sæculi animum affigentes, rerum cœlestium negligentes sunt, & propter nullius precij lucellum, bonum infinitum amittunt. Deinde hinc ostenditur, numerum ad æternam beatitudinem vocatorum infinitum esse, sed quam paucissimos ad eandem pertinere. *Multi scilicet, sunt vocati, pauci vero electi.*

Matt. 22.

Luc. 8.

Gg

Altera

Altera est de semine; Pater namque familias postquam vomere terram profecidisset, & semen ei commisisset, quarta duntaxat illius pars in terram bonam cecidit, & exortum fructum centesimum protulit, aliud vero secus viam, aliud in loca confragosa & petrosa, & aliud inter spineta ac dumos cecidit. Quis est, vestro quidem iudicio, Auditor, magnus ille paterfamilias, nisi Christus Iesus, semen illud, nisi Euangelium, fides, charitas, operaque bona & meritoria? petra, vita & dumeta an non peccatores denotant, & bona illa terra, iustos? qui cum quartam hominum partem non constituent, soli salutis fructum proferunt, semenque concredidit & talenta Evangelica commissa producentes, soli ad beatitudinem eternam, ceteris hominum ad inferna ruentibus, perueniunt.

Zach. 13.

Aliud etiam innuit Propheta Zacharias dicens: *Erunt in omni terra, dicit Dominus, partes duae, dispergentur & deficient, & tertia pars relinquetur in ea*: quo in loco de electis locutus est: quod & ipsemet Dominus sacrosancto ore suo deinde confirmavit dicens, *Arcta est via, qua ducit ad vitam, & pauci ambulant per eam*: inuens, praedestinos paucos admodum numero esse, sed reprobos, infinitos.

Matt. 7.

Sanctus ille senex Simeon, cum redemptorem Christum, orbis pretium, vnus, medius inter gaudium & metum constitutus, stringeret, aliquid etiam innuit, dum ait: *Ecce hic positus est in ruinam multorum in Israel*. Quasi diceret: Videte hic exoptatum Messiam, desideratum hominum redemptorem, qui, ut nos seruet, in cruce mori, sanguinem effundere, vitam prodigere, omniaque nostra debita debet dissoluere. Ecce eum, cuius mors & passio toti omnino mundo proderit, ac totius orbis delictis satisfaciet: & tamen paucissimi eius sibi meritum applicabunt, plurimi eandem contemnent, multis in ruinam & offendiculum, paucis in salutem erit. Breuiter denique ait, numerum electorum exiguum, damnatorum vero infinitum futurum.

Luc. 2.

Ex tot hominum millibus qui tempore Noe in orbe vivebant, octo tantum per ar-

cam; ceteris vnda submersis, seruari sunt. Nunquid hic docemur, secundo diluio quod per Prophetam praenunciatum est: *Figura. Verumtamen in diluio aquarum multarum ad Gen. 7. eum non approxmabunt*, per orbem saeuiente non quidem diluio fluctuum aut vndarum; sed flammarum & ignis, eorum qui per sacram illam humanitatis Iesu Christi qui verus Noe est, arcam saluabuntur, numerum admodum exiguum fore, & ceteros omnes sub aeternae damnationis vndis sepeliendos? Ecce & aliam.

Ex incendio Sodomitico, de tot ciuibus, quibus quinque illae ciuitates scatebant, quatuor tantum, teste Scriptura, Loth mirum cum vxore & filiabus, exempti fuerunt, igne ceteros consumente & in cineres redigente. O historiam tragicam ac lugubrem! quid autem designat aliud, quam generalis illius incendij tempore paucissimos a diuini furoris rabie & impetu liberandos, plurimos & infinitos a iustitiae flammis inuoluendos & depascendos. Tertiam addo.

Cum Iericho vrbs fortissima, in limite regni Chanaan constituta, quaeque Israelitas saepius ausa est lacessere, ferro & flamma deleretur, nulla domorum praeter Raab meretricis incolumis seruata est; nam quidquid in eadem turrium, domorum, palatiorum reliquum fuit, hostilem gladium & furorem sensit. Triste profecto exemplum, sed mysteriis tamen scatus, & significans, in generali totius orbis excidio, in quo lapis super lapidem non relinquetur, ex tot hominum in hoc mundo viuentium millibus, paucissimos salutis aeternae confortes fore: infinitos vero peccatores maclandos, opprimendos, expilandos, aeternaeque damnationi futuros obnoxios. Postremam hanc statuo.

Incredibile profecto foret, nisi sacra Scriptura fidem faceret ex sexcentis Israelitarum millibus, Aegypto egressis, & ad terram promissionis anhelantibus, duos tantum, Caleb & Iosue eandem intrasse; ceteris in vasta Sinai solitudine, antequam eodem peruenirent, extinctis. At multo terribilius est audire & credere, ex vniuersa Ecclesia mili-

tan-

Cant. 6.

tante (quæ instar aciei, fidelium est, de qua dictum est: *Terribilis ut castrorum acies ordinata, & quæ tot militum centurias legionefque sub se habet, ut eas Iob numerari posse diffidat*) in mundi huius, qui vere Ægyptus est, exitu, paucos admodum æternam beatitudinem, quæ vere promissionis terra est, ingressuros; cæteros omnes in deserto Plutonio semper viuentes morituros. Verum igitur est, quod in Euangelio legitur: *Multi sunt vocari, pauci vero electi.*

Matt. 21.

Quid vobis videretur Christiani? Quid ad tristitia hæc nuntia dicitis: an non percellimini, cum tam infinitum damnatorum fore numerum auditis, & viam, quæ ad perditionem ducit, esse largissimam, & quæ ad vitam, maxime angustam? an non vobis cutique vestræ metuitis? Et sane Seruator hominum Christus perfidi Iudæ perditionem perfidiamque cum detegeret, diceretque: *Vnus vestrum me traditurus est*; cæteri Apostoli expallefcere, timere, & contristari ad tantam impietatem cœpere, quamuis vnus tantum coniurationis initia reus esset, ac proinde poenam commeritus. Vos vero quomodo non contremiscitis; cum tam ingentem damnatorum multitudinem vobis proponitis? Sed dicendum est, aut vos carere iudicio, aut hoc loco ipsum adhibendum esse.

Matt. 26.

Simile.

Si Rex aliquis potentissimus, summæque apud subditos auctoritatis per aliquam regni urbem pertranseundo, alicui e seditionis & contumacibus mortem dirissimam imminere denuntiaret, ut nimirum viuis excoriaretur, grauius torqueretur, aut lento igne exureretur: quo in angore ciuitas hæc foret, quomodo sibi singuli coniurationis & seditionis conscij metuerent, veriti ne hæc in caput suum faba cuderetur? Verum enim vero regum Rex CHRISTVS toties licet, per magna huius orbis, mundi nimirum, vias transeundo, cum in carne apud nos ageret, denuntiari, plurimos ex eius ciuibus, propter rebellionem & contumaciam, morti adiudicandos, torquendos, æternisque ignibus exurendos; nemo tamen sibi metuit, nemo perhorrescit. Ob trium aut quatuor horarum tormentum,

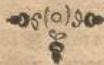
quod vnicus sustinere debet, omnes sibi metuent: & propter tot damnatorum milia, & quidem ad poenas atrocissimas & æternas nemo vel vultum contrahet aut mutabit. *ô furor! ô vesania! ô hominum dementia!*

Si Astrologus aliquis tibi exercitui prædiceret, post quinque aut sex horas, fulmen aliud. cœlo decidurum, & vnum ex vniuerso numero certissime eodem enecandum, quomodo sibi singuli metuerent, quomodo sibi hic miles timeret, quomodo expallefceret hic centurio, quomodo tremet hic chiliarchus, ne fortasse igneo hoc telo feriretur. Ita quoque CHRISTVS IESVS, qui omnium futurorum præscijs est, & quem nihil latet, in medio olim Ecclesiæ, velut in quadam acie, versatus; certissime futurum prædixit, iustitiæ suæ vrfulmen in plurimos hominum decideret, atque infiniti eodem exstinguerentur, nemo tamen metuit aut apprehendit; ô supinam securitatem! ô negligentiam nimis ah securam! ô animos nimium sibi confisos, vitæque libertioris!

At vos non ita, Christiani, nolite tam altum vitis indormiscere, nolite mundo adeo adhærescere, cœlum spectare, infernum fugite, supplicia hæc perhorrescite, infelicem & miserum damnatorum statum præ oculis habetote, ac vobiscum dispicite, nunc quis in mundo haberi infeliciores potest: nouissima vestra, & præsertim infernum, locum illum teterrimum & maxime horrendum, damnatorum, inquam, carcerem, semper animo voluite, atque ita fiet; ut vitam cum virtute instituturi sitis. Vnde Bernardus: *In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis: mortis horrorem, iudicij tremendum discrimen, ardens gehenna metum ab oculis cordis tui elongari nullatenus patiaris* Et Sapiens: *Eccles. 7. Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis.*

Paratum cor nostrum Domine, paratum hæc semper animo voluere, tamque lugubri cogitatione mentem pascere, ut in nullas alias cognitiones distrahatur: & sane quam diu spiritus hos reget artus, ratio vigeat, & iu-

& iudicium nobis constabit, aliud nihil præ oculis habebimus, quam abyssum illam infelicem, horrendum illud antrum, labyrinthum illum inextricabilem, varias super eodem considerationes meditationesque procedentes: quomodo scilicet mundi centrum sit, locus infimus, & vilissimus, omniumque locorum infelicissimus; omnium fordium, immunditiarum, fœtoris, & virulentia receptaculum, omnium sceleratorum, homicidarum, prædonum, sacrilegorum, lenonum, carnalium, parricidarumque, qui iam inde à mundi exordio vixere, ex quo homines esse cœperunt, collunies. Atque ubi loci horrorem perspeximus Domine, abyssi dominator, oculos tandem in infelicem damnatorum fortem, & lugubrem captiuorum illic conditionem conuenimus, quomodo scilicet nunquam illinc egressuri sint, ut uiuant sine vita, & absque vlla liberationis spe ibidem torqueantur: ut dæmones eosdem mille tormentis excrucient, flammæ nocte dieque adurant, ipsa quoque conscientia aculeos acerrimos infigat. Illa scilicet erat Philosophia & Theologia nostra, omne denique studium nostrum, ut malis his & calamitatibus præ oculis habitis, ac discriminibus consideratis, de infelici damnatorum numero non simus, sed viam latam, qua ad perditionem itur, declinantes. semitam quæ ad æternam beatitudinem ducit, ingrediamur, ad quam nos deducant Pater, & Filius, & Spiritus sanctus. Amen.

DE GLORIA COELESTI

DOMINICA QUARTA
ADVENTVS.

DE MEMORIA GLORIÆ COELESTIS.

Partitio.

1. *Quod admiranda sit cœlestis gloria.*
2. *De eiusdem valore ac quantitate.*
3. *Adumbratio quadam gloria cœlestis.*
4. *De similitudine ex gloria illius confid. ratione.*

Memorare nouissima tua, ac præsertim gloriam cœlestem, & in æternum non peccabis. *Eccles. 7.*

FIGVRA.

Exploratores, qui in terram promissionis Num. 13. profecti erant, reuersi cum essent, terraque fertilitatis specimen attulissent, populum qui in deserto tentoria explicauerat, ita recrearunt confirmaruntque, ut relicta quam habebat in Ægyptum reuertendi, & ad ollas carneas sedendi voluntate, cultuque idolorum ex castris profligato, vel in ipso loco mori, vel tam fertilem feracemque terram gladio & viribus parare proposuerit. Figura huius vestigijs insistentis, ipse mihi persuasit, esse me hodie velut explorator ad vos destinatum; quo Paradisi gloriaeque cœlestis, quæ vere Terra promissionis est, specimen, vobis demonstrem, eiusque fertilitatem, abundantiamque ob oculos ponam: simulque credo, ad eorum vos ad spectum ita animandos permouendosque, ut omni prauo erga Ægyptum, hunc mundum intelligo, affectu deposito, cultuique idolorum, id est, peccatorum, valedicentes, ad ferendum, fortiter agendum, imo si necesse foret, moriendum vos ipsos disposituri sitis, quo tam felices regni incolæ effici valeatis. ô felix nuntium! non iam de horrenda morte, de terribili iudicio,